వటారం

కె.వి.ఎస్.ఎన్. శర్మ

పొద్దున్నే వటారం అంత గందరగోళంగా ఉంది. తేనేటీగల పట్టుమీద రాయి పడ్డంత గోలగా ఉంది. చిన్నపిల్లలు, వాళ్ళమ్మలు హడావిడి చేస్తున్నారు. పక్షుల పిల్లలు వాళ్ళమ్మల్ని లేపాయి తెల్లారిందని. ఆ చాటుకొద్ది పక్షులు కలకల మానేసాయి తెలుగు వార్తలు విని ఆగిపోయాయి. ఆ పైన పిల్లల్ని సిలోన్‌లో సైగలు పాట వచ్చేవరకు పడుకోండి మేము వస్తు చూసుకోవాలని కేకలు వేసాయి. శేషగిరి, శకుంతల కొంపలంటుకుని లేచి బయటికి వచ్చాడు. ఆ ప్రాంగణంలో ఉన్న ఆడవాళ్ళు భోరున ఏడుస్తున్నారు. వాళ్ళ ఇంటావిడయిన మామిని కైమెంద పడిగాడు శేషగిరి. ఎదురింటి హేమావతిల్లు ఖాళీ చేసి వెళ్ళిపోతోందని ఆ వియోగం భరించలేక వీళ్ళు దుఃఖిస్తున్నారని, ఆ ఇంట్లోకి ముందు ముందు ఎవరు వచ్చినా హేమావతి లాగా కలిసిపోవడం కష్టమని చెప్పిందావిడ. దాంతో శేషగిరి శకుంతలని కేకేసాడు. హేమావతి వాళ్ళు వెళ్ళిపోద శకుంతల కెప్పుడో తెలుసు. అందుకని లోపల్నుంచే కన్నీళ్ళు కారుస్తు ముక్కు చీదుతూ వచ్చింది. ఆ పైన తెలుగు సినిమాల్లో లాగా కనిపించాలి హిందీ సినిమాల్లోలాగ (తెలుగు సినిమాల్లో ఇంట్లో వాళ్ళని మాత్రమే పట్టుకు ఏడిచే హిందీ సినిమాల్లో ఎంతక్కా ఊళ్ళో వాళ్ళని, పక్కింటి పిన్నిని, ఎదురింటి చెల్లాయిని, వెనకింటి అత్తయ్యను అందర్నీ పట్టుకు ఏడుస్తారు) హేమావతి చేతులు పట్టుకు ఏడ్చింది. శేషగిరి పక్కింటి కుమారి మాత్రం నారాయణరావుతో ముచ్చటగా మూడుసార్లు చెయ్యి కుదుపుకుని ఊపుకున్నారు. హేమావతి వెళ్ళిపోయింది. వటారం చిన్నబోయింది.

మధ్యాహ్నం భోజనానికి సైకిలు మీద ఇంటికి వచ్చిన శేషగిరికి మామిగారి వక నవ్వుతూ కనిపించింది. విప్పన్నపాలెంలో ఒప్పుకున్న మాటకి

తో కా. ఉండేమోకాని పటూరంలో
నూమి మాటకి తిరుగులేదు. అవి
మరుటుంలేని మహారాణి. చీడీమా
తక్కింటి భామలతో సభ తీరుస్తు
పటూరం అంతటికి మధ్యాహ్న
భోజనాని కింటికివచ్చే మొగుళ్ళ
దౌర్భాగ్యం శకుంతల కొక్కరికే
మిగిలినవాళ్ళు చక్కగా ఎనిమిదింటి

మొగుళ్ళ నాఫీసులకు తోలేసి తొమ్మి
దింటికి కారియర్లబ్బాయికి కారి
యర్లిచ్చి పంపేసి పదింటికి భోంచేసి
సభ తీరుస్తారు. ఆ సభలో కూర్చున్న
వాళ్ళు మూడు ముక్కలాటలో
కూర్చున్న వాళ్ళలాగా అక్కణ్ణుంచి
లేవటాని కిష్టపడరు. ఇంతకు శేష
గిరి వచ్చేపటికి ఆ ఇద మహాసభ

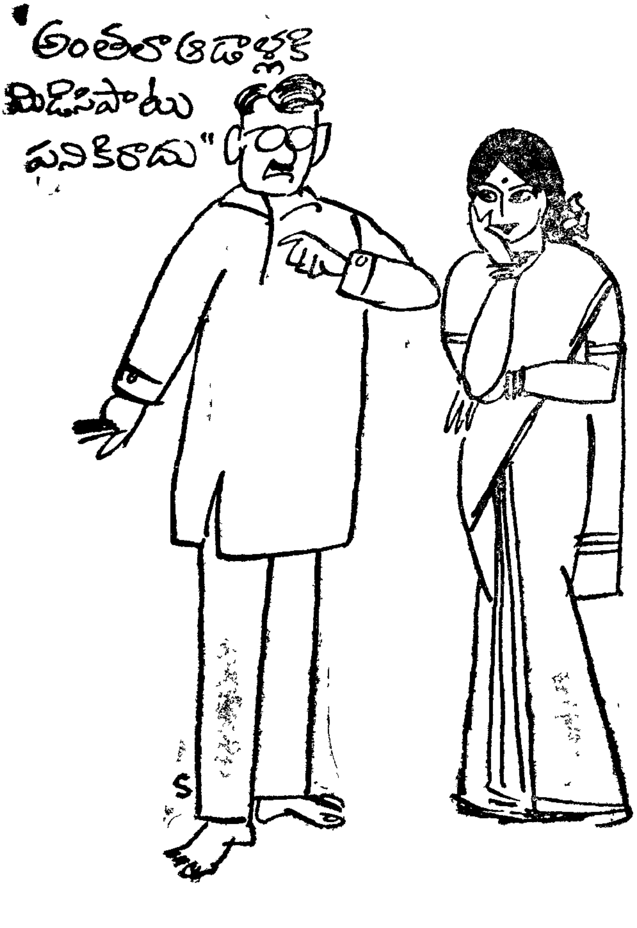

తప్పేతు కలిపించింది. శేషగిరి తను పైకిలు ఉన్నవ్వాడు ఎవరు తప్పైనా ఉలికి పడి భుజాలు తడుము కుంటాడు. ఒకొక్కరోజు పూర్తిగా చెయ్యి ఖాళీగా ఉండటం చేత చెయ్యి నొప్పెట్టిన రోజులున్నాయి. అన్నం పెట్టడానికి కయిష్టంగా పడి వాడిలేని వచ్చిన శకుంతల్ని "ఈ తప్పుడుకి కారణం ఏమిటి? ఆడవాళ్ళకింత మిడిసిపాటు పనికి రాదు" అంటూ అడిగాడు. దానికి శకుంతల 'అయ్యో రామ! మీ పైకిలగురించి కాదు. కాని మీ పైకి లెవరికైనా దానం చెయ్యరాదూ!' అంది.

"ఈ బుద్ధి నీకే పుట్టిందా? మామగారేమైన నూరి పోస్తున్నారా?"

"అట్టుంది! ఈ ఊళ్లో ఇంటివాళ్ళు వాటరు బిలు సరిగ్గా చెప్పనంత వట్టు. మీ గురించి కాదండి" అంది శకుంతల. శేషగిరి నమ్మాడు. తెలుగు ఊరులో ఈ పిటి పన్ను ఒక పెద్ద తమాషా. వాటరు సప్లై వాళ్ళు వాళ్ళకి తోచిన అంకెలు వేసుకుని, అంకెలకి సంబంధం లేని ఓ బిల్లు వందకో, రెండు వందలకో పంపిస్తారు. కిరసనాయిలు కంటే నీళ్ళు ఖరీదు. వాళ్ళు పంపించిన బిల్లుకు సంబంధం లేకుండా ఇంటివాళ్ళు మరో బిల్లు రాస్తారు. ఆఖరికి మొత్తం బిల్లు తమకి అద్దెకున్న వాళ్ళది

కలిపి అద్దెకున్నవాళ్ళ చేత కట్టిస్తారు. బిల్లు చూపించమని ఏ అభాగ్యుడైనా అడిగితే మాట నమ్మకం మీద ఉపన్యాసం ఇస్తారు. అద్దె విషయంలో మాత్రం డబ్బు దగ్గర మొహమాటం పనికిరాదండి. అద్దె మాత్రం ప్రతి నెల మొదట్లో ఇచ్చెయ్యండి అంటారు.

తన్ను చూసి కాదు నవ్విందని తెలుసుకున్న శేషగిరి "మరెందుక"ని ఉత్సాహంగా అడిగాడు శకుంతల్ని.

"పొద్దున్న ఇల్లు ఖాళీ చేసిన హేమావతిగారు ఎల్లిపోయే పొర పాటు నెవరికైనా ఇస్తే తిరిగి ఇల్లా రాబట్టుతుందో మామిగారి మీటేటు చేసి చెప్తుంటే నేను పక్కింటి రాధ నవ్వుకున్నాం, అంతే" అంది.

"సరి పొద్దున్న ఆవిడ వెళ్లిపో

తుంటే ఎవరో దగ్గరవాళ్ళు చచ్చిపోయినట్టేడుస్తారు మీరంతా!" అన్నాడు వ్యంగ్యంగా.

"ఎప్పుడో చెప్పాం కదా! అది చెప్పటం మా ఇష్టం. ఏమిటికి? మొన్న మీ ప్రొఫెసరు గారు అమెరికా వెళ్తుంటే ఆయన లేని రోజులు డిపార్టుమెంటుకి చీకటి రోజులని, ఆయన డిపార్టుమెంటుకి సూర్యుడని మీరు ఉపన్యాసాలిచ్చి, ఆయన వెళ్ళగానే మీరు, ఆ శర్మ గారు ఆయన విజ్ఞానేతర తెలుగు సంఘానికి చందా కట్టించటం గురించి చెప్పుకుని ఆస్పేడ్చి ఏడ్చి లాభం లేదని ఆ తరువాత చెప్పుకోలేదూ! ఇదీ అంతే" అంది.

రెండు రోజుల్లో హేమావతి గురించి చెప్పుకుంటున్న విషయాలు వేడి వేడి పకోడీల్లాగా అయిపోయాయి. మూడో రోజు చెప్పుకున్నవే మళ్లీ చెప్పుకున్నారు. వాళ్ళకే బోరు కొట్టింది. ఆ పైన ఎల్లా అన్న బెంగపట్టుకుంది. ఆ బెంగతీరాలంటే ఖాళీ అయిన ఆ ఇంట్లోకి కొత్త వాళ్ళు రావాలి. అప్పుడే ఊహాగానాలకి వీలు.

ఇల్లా ఉంటుండగా, ఆదే పటారంలో ఉన్న ఒరో మామి, (అయ్యంగార్ల మామి) శేషగిరికో పొద్దున్నే కబురు పెట్టింది. శేషగిరి బయటికి వచ్చి పడమట వేపు

సూర్యుడికోసం వెతికాడు. ఈ సంగతి తెలియని సూర్యభగవానుడు ఎప్పట్లా తూర్పు వైపునే ప్రకాశిస్తున్నాడు. అయ్యంగార్ల మామి పటారంలో చాలా గిట్ట స్వాంతదారురాలు. తన పోటీ పెట్టి కునేటుకో ఏం పనొచ్చిందా అనాశ్చర్యపోయాడు. ఆవిడ భర్త తను బతికున్న రోజుల్లో, ఆ చివరి రోజుల్లో, మామూళ్ళని లంచాలని ప్రజలు పిలవని ఆ మంచిరోజుల్లో ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు చేసి, చస్తూ తన జ్ఞాపకార్థం భార్యాపిల్లలకో నాలుగిళ్ళు వదిలిపోయాడు.

అయ్యంగార్ల మామి శేషగిరి రావటం చూసి, శేషగిరి తీరా లోపలికి వస్తే సోఫా కూర్చో పెట్టాల్సి వస్తుందని పసిగట్టి, పరిగెత్తుకు వచ్చి గుమ్మానికడ్డు నిలబడి "రండి, రండి" అంది. శేషగిరి లోపలికెల్లా వెళ్ళాలో తెలియక నిలబడిపోయాడు. ఆవిడే

"హేమావతి వాళ్లిళ్ళు ఖాళీ అయి ఇప్పుడే నాల్గు రోజులైంది కదా! ఎందరో అధికారాల వస్తున్నా[illegible]. కాని వాళ్లు మాత్రం కాకా ఇనిస్టిట్యూట్ వాళ్ళకిదాము[illegible] [illegible] మీరుంటున్న భాగం కంటె పెద్దది. అద్దె అంత కంటె తక్కువ. [illegible]వరికైనా కావాలంటే [illegible]. అంతులో గూడార్థం శేషగిరికి వెంటనే తెలిసింది. [illegible] ఆవిడ తన ఇంట్లో [illegible]వ్యాపిస్తోంది. దీంతో ఆవిడకి తన పోటీదారురాలైన అయ్యంగార్ల మామిమీద దెబ్బతీసినట్టవుతుంది కూడాను. ఆ మామికి ఈ మామికి క్షణం పడదు. అయ్యంగార్ల మామికి ఉన్నవి రెండే రెండిళ్ళు కనుక ఆవిడ తన గొప్పతనం గుర్తించాలని అయ్యంగార్ల మామి ఉద్దేశం. కాని మొదలావిడ ఆవిడను లక్ష్యపెట్టకపోవడమేకాక ఆవిడిళ్ళల్లో అద్దెకుంటున్న వాళ్ళకు కాఫీలిస్తూ వాళ్లిళ్ళకువెళ్లి కాఫీలు తాగుతూ [illegible]ంగా ఉంటూ పెద్దరికం సంపాదించింది. పైగా ఆవిడ మాటకారి; ఈవిడేమో ఉత్త వ[illegible]గుల్ల. తన గుల్ల (షెల్)లో తనుంటుంది ఆ గుల్ల దబ్బున్నవాళ్ళ గౌరవమనే పెళుసు గుల్ల. అదెప్పుడు బద్దలవుతుందోనని భయం. శేషగిరాలోచనలనుంచి తేరుకుని "మా డిపార్టుమెంటులో రామనాథమనే అయన[illegible] [illegible] కావాలిట చెప్పాడు" అని ఆవిడకి చెప్పి ఇంటికి వచ్చాడు. శేషగిరి మామి [illegible] కానీ "ఆయన [illegible] మిమ్మల్నెందుకు [illegible]చింది" అని అడిగిందా. శేషగిరి తన వలలో పడ[illegible] చెప్పుకో[illegible] పడలేదు.

రామనాథం [illegible] సంగతి తన గురించి చెప్పుకుంటూ - అసలు వాళ్ళది [illegible] ముఖ్యమైన విషయం గాదు[illegible] పైగా తంజావూరు నించి వచ్చాడు తంజావూరవాళ్ళ [illegible]. రామనాథం డిపార్టుమెంటులో చేరగానే తనకొచ్చిన మెడల్సు, సర్టిఫికెట్లు ప్రొఫెసరు దగ్గర్నుంచి వచ్చిన [illegible] దాకా అందరికీ చూపించాడు. అందరికి తనెంత గొప్పవాడో తెలిసే[illegible] మంచిదని. తనే విషయం గురించి పిహెచ్ డి చెయ్యదల్చుకున్నాడో కూడా అందరికి చెప్పాడు అపైన ఎక్స్‌పెరిమెంట్లు మొదలుపెట్టినప్పటి నుంచి ఏరోజు కారోజు తన కొచ్చిన రిజల్టు అందరికి చెప్పి అమెరికాలో అయిదారుగురు ప్రొఫెసర్లకి కూడా వ్రాసేవాడు. పైగా అందరితో "వాళ్ళనే ఎగ్జామినర్సు చేస్తే చచ్చినట్టు డిగ్రీ వస్తుంది" అని చెప్పేవాడు రామనాథానికో రోజు శేషగిరిమీదా దాపేక్ష[illegible] తన స్వంత విషయాలు కూడ చెప్పుకుని తనకో ఇల్లు కావాలని, ఇల్లు దొరికితే సంసారాన్ని తెచ్చుకుంటానని చెప్పాడు.

అందుకని శేషగిరి అయ్యంగార్ల మామి గారి విషయం రామనాథానికి చెప్పాడు రామనాథం 'శేషగిరి నువ్వు గొప్ప వాడివి మా ఆంధ్రులంతా ఇంతే పరోపకారమంటే పడి చస్తాము. 'నేను నిజం నిర్మొహమాటంగా ఒప్పుకుంటాను' అని చెప్పాడు. ఆ పైన ఆ సాయంత్రం శేషగిరింటికి వెళ్లినప్పుడు శకుంతలతో రామనాథం మళ్లీ ఆంధ్ర ప్రసక్తి తీసుకువచ్చి 'మా పక్కింట్లో ఒక తెలుగాయనుండేది. అక్కడ వాళ్ళు చేసుకున్నప్పుడల్లా కాకరకాయ వేపుడు అప్పుడప్పుడు చిన్నజాడీలో ఆవకాయ ఇస్తూ ఉండేవి తంజావూర్లో అంధ్రాస్ వేయించినట్టు కాకరకాయ లింకెవరు వేయించలేరు. ఆవకాయ మాత్రం! అదంటే నేను పడిచస్తాను' అని తన ఇష్టాలన్నీ శకుంతలకి చెప్పి శకుంతల మొహమాటు పెట్టి' మీరు మా ఎదురింట్లోకి వచ్చాక మీ ఆవకాయిస్తారండి. దాన్నేమి భాగ్యం అని అనిపించాడు. బెంగుళూర్లో మరో తమాషా యిది తెలుగు వాళ్ళని మీ ఆంధ్రులు, చంద్రులు అని పొగిడి కన్నడం వాళ్ళు, అరవ్వాళ్ళు (కారం తినలేని వాళ్ళు!) ఆవకాయలు అవి పట్టుకెళ్లి తిని 'ఇంకా బాగున్నాయి. అంత బాగున్నాయి' అంటూ పొగిడి మరో

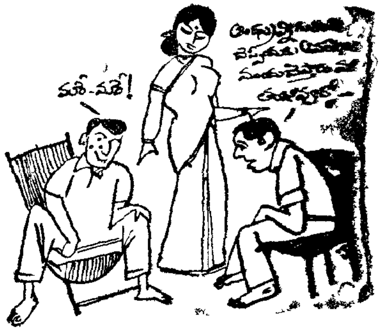

సారి పట్టుకెళ్ళే ఏర్పాటు చేసుకుంటారు. వాళ్ళ 'తిని బేరమాడి అన్న' మాటెత్తితే హఠాత్తుగా వాళ్ళకి చెముడు వచ్చేస్తుంది. శేషగిరింటి మామి 'మాలో ఒకసారి మెతుకుంది. ఇటువంటిది చుట్టాలొచ్చారే చెయ్యనాటి. అయన మామూలుగా చేసే కూరనే మరోసారి తెలుపు రోజూ మారే కారాన్ని మరోసారి మూడు అన్నాడు ఈ గా వాళ్ళకా అదే పద్ధతి తెలిసిందే. పాపం ఆవిడ జీవితంలో చాలా భాగం వాళ్ళాయన రైల్వే ఉద్యోగ ధర్మమా అని ఆంధ్రాలో గడిచిపోయింది. అందువల్ల ఆవిడ క్రమక్రమంగా వాళ్ళయ లాగా తెలుగు వాళ్ళ రవవాళ్ళ చాడీలు చెప్పుకుంటుంటే విని విని అల్లా తయారైంది

శేషగిరి, రామనాథం రావటం చూసి అయ్యంగార్ల మామి పెరటి గదిలోకి వచ్చి తలుపు తెరచి

ఉండగానే కిటికీలోంచి శేషగిరికి కాశం తెవులిప్ప భాగం చూపించమంది. అద్దె వాళ్ళకి కూడా తెలువ తెరిచే ఇంకేమన్న వరువు ఉందా? రామనాథం శేషగిరిని నాక్కు యి పోర్షను చూసి వచ్చి అయ్యంగార్ల మామితో ఇల్లు నచ్చిందని చెప్పాడు. "రేపు అబ్బాయిగారితో మాట్లాడు తున్నగాని రా" అని చెప్పి రెండు ముదు ప్రదక్షిణలు చేయించింది.

శేషగిరికి విసుగు వచ్చింది. రామనాథం "అవసరంగా ఆవేశ పడకండి ఊరిదకు బుది చెప్పటం నా తంజావూరు బుఱ్ఱకి చాలా తేలిక. ఇల్లి నచ్చింది. ఇంకను రెండితలు అవి దద్దెకోవం నా చుట్టూ ప్రదక్షిణలు చె... తుందా" అని కల్ల బరిగాడు శేషగిరిని.

ఆ ఇంట్లోకి మారినరోజే రామనాథం భార్య జానకమ్మాళ్ తను

ఉదరాంతకి

చంటి పిల్లల సమస్త అనాసలు, లివర్ అండ్ ప్లీన్స్ వ్యాధులు నివారించి ఆరోగ్యవంతులుగా చేయుము.

అమృత సంజీవినీ మాత్రలు

గర్భిణీ స్త్రీలకు కలుగు సమస్త వ్యాధులు పోగొట్టి తల్లికి, గర్భస్థ శిశువునకు బలము కలిగించి సుఖప్రసవము సత్సంతానమును కలుగజేయును.

శ్రీ భుజంగరాయ వైద్యశాల

తాళ్ళరేవు, తూర్పు గోదావరి జిల్లా

ప్రొప్రయిటర్సు "భిషక్ శిరోమణి" పొన్నాడ పేరయ్య అండ్ సన్సు

బియ్యే పాసయ్యాడని, తన తండ్రి పెద్ద గవర్నమెంటాఫీసరు చేసి పించను పుచ్చుకుంటున్నాడని, ఇన్ని విడిగా ఉండటం దని అంటూ ని ఇంకో రెండు మూడు నెలల్లో బెంగుళూరు వస్తాడని ప్రస్తుతం వసుంధి తమ స్వంతూళ్ళో ఉండిపోయాడని మాటల సందర్భం తెప్ప చెప్పేడు. అంత వరకూ ఆ పటూరంలో కాలేజీ మొహం చూసిన వ్యక్తి తను ఒక్కర్తే. తనుంతకి బియ్యే మొదటి సంవత్సరంలో పెళ్ళైంది. పెళ్ళయ్యాక చదువు వెందుకని మానేసింది తను. తలకంటే వయస్సులో పెద్దదైన రాధమ్మ అయిదో ఫారం, రాధమ్మ కంటే పెద్దదైన మామి అయిదో క్లాసు చదువుకున్నారు. అందుకని జానకమ్మాళ్ అంటే ఒక విధమైన గౌరవం చూపించడం మొదలు పెట్టారు. ఇలాంటి రోజుల్లో రామనాథానికి శేషగిరంటే మరోసారాపేక్ష కలిగి తన కష్టాలు చెప్పుకుంటూ తన మావగారు గుమస్తా చేసి రిటైరయ్యాడని ఆయనకి తన భార్యొక్కతే సంతానం అని అందుకని ఆయన తన నెత్తిమీద మూటని తను మంచివాడని, అందుకని ఆ బరువు మోస్తున్నానని చెప్పాడు. శేషగిరి విషయం ఇంట్లో చెప్తే తను తల మామితో చెప్పింది. మామి రాధమ్మతో చెప్పింది. జానకమ్మా ళ్కి ఆఫీసరు కూతురు కివ్వాల్సిన గౌరవం ఇవ్వటం మానేసారు.

జానకమ్మాళ్ కీర్తన్నాళ్ళకి వాళ్ళ దృష్టిలో విలువ పూర్తిగా పోయింది. దానికి పూర్తిగా రామనాథమే కారకుడు. ఎల్లాగంటే ఒకరోజు శేషగిరి, రామనాథం పెద్దమెయిలులో రోజూ ఉండేవనగా అని దాన్ని కాస్త అసిస్టూట్ పెట్టి కబుర్లలో పడ్డారు. కబుర్లు మెల్లిగా భార్యల మీదకి దొర్లాయి.

'మా ఆవిడ పెళ్ళినాటికి చాలా చిన్నపిల్ల' అన్నాడు శేషగిరి ఎప్పుడూ రామనాథానికే గొప్పలు చెప్పుకునే ఛాన్సెందుకివ్వాలని.

'అదేం పెద్ద గొప్ప విషయం కాదు కాని, మా ఆవిడ శోభనం నాటికే చిన్నపిల్ల. అప్పుడు సరిగ్గా పద్నాలుగేళ్ళు. నేనేదో ఫామిలీ ప్లానింగు గురించి చెప్తానని మరొకింకో రెండేళ్ళదాకా పిల్లలు వద్దన్నా దానికి మా ఆవిడ ఏమందో తెలుసా! 'పర్వమ్మని రెండేళ్ళదాకా పిల్లల్ని తీసుకుని మనింటికి రావద్దని చెప్తాం' అంది. వాళ్ళ నాన్నని మా ఆవిడెప్పుడో పిల్లలెలా పుడ్తారని అడిగితే పర్వమ్మలు బాగ్‌లో పెట్టుకుని తీసుకు వస్తారని చెప్పాడుట ఆయన. ఇప్పటికింకా అదే నిజమని నమ్ముతోంది మా ఆవిడ' అన్నాడు రామనాథం అయిందాని నవ్వుకుంటూ.

శేషగిరి లాభం లేదని టాపిక్ మార్చి 'మా ఆవిడ పెళ్ళి వల్ల చదువు మానేసింది కాని లేకపోతే బ్రహ్మాండమైన తెలివి తేటలు గలది తను సి. హెచ్. డి చెయ్యాల్సింది. అన్ని క్లాసులు కరెక్టుగా చదువు కుంటూ వచ్చింది' అన్నాడు.

"అయ్యో అది గొప్పేనా! మా ఆవిడ. పదమూడో ఏటే ఎస్సెసెల్సీ పాస్ అయింది. పెళ్ళికి ముందే ఆమె చదువు మానేసింది. లేకపోతే ఇప్పటికి బియ్యే పాస్ అవును. ఇప్పుడు సరిగ్గా పదిహేడేళ్ళు' అన్నాడు రామనాథం శేషగిరిని కొట్టిపారేస్తూ. శేషగిరి ఆశ్చర్యపోయాడు. జానకమ్మాళ్ తెలివి తేటలు చూసి విని కాదు. అంతే చదువులో చూపించిన తెలివితేటలు విని కాదు, తను బియ్యే పాసయ్యానని వటారంలో అదరాళ్ళందరి నోళ్ళు కట్టేయగలిగిన తెలివితేటల్ని చూసి. ఇంటికి వెళ్ళినప్పుడు శేషగిరి జానకమ్మాళ్ తెలివి తేటల్ని శకుంతల దగ్గర మెచ్చుకున్నాడు. శేషగిరితో శకుంతల మాట్లాడలేదు కాని మామితో ఏదో మాట్లాడింది.

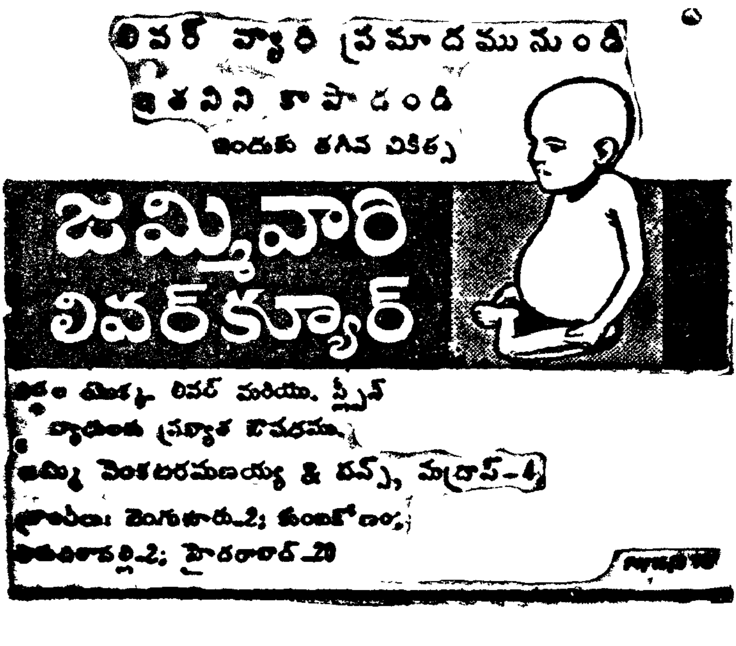

మర్యాదకి మంచి గాధమ్మ. శతం
తల మా హి ంకరూ చేరి ా
ఊ ల ని ఆటలు టి కట
మొదలు పెట్టాము. 'బి క్యలో
గ్రూ పిమి టో బా నాన్న రే ఫీ
మలో ఆఫీసరో అ.టూ. ఆమె
ఇబ్బందిగా జవాబులు చెప్పేది.
తెలి గా శకుంతలకి వట్టింటి బా
బెంగ పట్టి తలుకు వెళ్ళింది. అదే
సమయంలో రామనాథం తెలిసి లేట
లకి ముచ్చట 'డి వాళ్ళ గైడు తన
శాంత నైక స్కూలులో ఉద్యోగం
వేయించాడు.

శకుంతల వట్టి ట్లో ఉన్నప్పుడు
వటారవు రాజకీయ రంగం లో చాలా
మార్పులు వచ్చాయి. రామనాథం
తుమా ఒతో జో స్త్రీ ట్టాడు 'దుర్మార్గ
రాలైన ఒకే ఒంచ యజమానురాలు
శాలూ కా ఇళ్ళలో ఉంటున్నవాళ్ళ
మన స్నే ంగా ంచాలి' అని మా
కే ఒప్పించాను. ఉ ర్ జో
చెప్పి ్రోతలు దొ కితే జో
వెయ్యా హీ. ము గవా శ్వ
అవాలి ్రోంల నియ ంచే.
ఆడవాళ్ళైనా వ పిల్లలైనా కూడా
ఉపవాలేను. రామనాథం ఆ విషయం
కనిపెట్టి 'నాకు జో స్య వినగ
గావ రకనా అంది. నా కేనైనా
తెలుస్తే చెప్పండి వింటా. అయినా
మీకు తెలియకుండా ఉంటాయా'
అని విషయం ఉ త్సాహం

తలిస్తూ అడిగాడు మార్కి
రామనాథం పెద్ద హి త్తె
పోయాడు దా ధ మ్మకి
జానకమ్మగారికి కా తిరగక
తప్పలేదు. రాముడు తే ళ్ళ ఎవా
అరిగిపోయాయి అల్ల టు ్య
రిగిపోవటు మోత. ా గి
పోయిన దేహాలకి మ్మ
జానకమ్మకి కని కే ళ్ళ
దేహాంతా కని ంచే లి
వటారంలో వాళ్ల మయి
వేరు కాని దేహా యు తు న్న
మాట పెలామణిలో ్సు
ఇవన్నీ తెలియని తన పి
నించి రావటం; రావ గా
తథలోకి నవ్వుకుంటూ వెళ్ళ. మొహం
ముడుచుకుపోయి చేరి .

ముఖం ముడుచుక శకుంత
లతో 'రాధమ్మత్త క ి
దమ్మా! ను వ్వు జా ం స్కూల్
తియ్యి పాన్ అవకి ప పోం
చెప్పి తప్పదు వ గారి
తప్పింటా. మప్పుల్లో తెప్పించు

ముద్దిలా అన్నావని జానకమ్మాళ్ కి కోపం వేసింది. ఈ కోనసీమ వాళ్ళతో మాకేం పడలేము. పోనీ ఆవిడ మాత్రం శకుంతల వాళ్ళేకదా ఏమన్నా కల్పించి చెప్పారన్న విశ్వాసం లేకుండా తప్పు మిరపకాయ తిన్న కోతిలా గంతు లేసింది" అంది మామి నేను ఆ పక్షమేనని చెప్తూ. ఆ ఉపశమన మాటలకి శకుంతల మొహం కొంచెం విప్పారింది

మామి శకుంతల పక్షమవడంతో వ్యవహారంలో మొత్తం రాజకీయాలు తలెత్తాయి. రాధమ్మా, జానకమ్మాళ్ మామి అధికారాన్ని పెద్దరికాన్ని గుర్తించటం మానేశారు. ఇదే అదనుగాని అయ్యంగార్ల మామి వీళ్ళతో స్నేహం కలిపింది. వాళ్ళింటికెళ్ళి కాఫీ తాగింది. ముందర తన కాఫీ ఇద్దామనుకుంది కాని ఎంతకైనా మంచిదని మానేసింది. ఒక రోజు కాఫీ తాగుతు "ఆ మామి శకుంతల పక్షం కాక పోతే మీ తెలుగాళ్ళ మీ పక్షం అవుతుందా! ఏ గూడు ఆ గూటి చిలక పలుకు పలుకుతుంది కాని ఇంకో గూటి చిలక పలుకు పలుకుతుందా! అయినా నేను జానకమ్మాళ్ వాళ్ళకి వాళ్ళ మంచితనం చూసి ఇల్లిచ్చాను గాని లేకపోతే ఇచ్చేదాన్నా! అయినా పెద్దరికం మీరు ఇచ్చినంతకు ఆ మామి మాత్రం దాన్ని తరగ్గా ఉంచుకో వద్దూ! పోనీలెండి ఆవిడ జోలి మీకూ వద్దు. మీ జోలి ఆవిడకు వద్దు. మీ కేవైనా సహాయం కావాలంటే అడుగుతూ ఉండండి మీ ఇద్దరూ" అంటూ రాధమ్మ వాళ్ళకి శకుంతల వాళ్ళకి మధ్య పచ్చగడ్డి వేసింది.

అల్లా అయ్యర్ల మామి మీద ఓ చిన్న విజయం సంపాదించి అయ్యంగార్ల మామి వీధిలోకి రాగానే అయ్యర్ల మామి తన ఇంటి గుమ్మంలో నిలబడి రాధమ్మ వాళ్ళకి వినబడేలా "మీ తోటి వాళ్ళ యజమాను రాళ్ళు తేసి వచ్చారు. మీతో విశేషం" అని పలకరించింది.

ఆవిడ మాత్రం తక్కువతింటే కదా "ఏదో పిల్లలు, పెద్ద దిక్కెవరు లేరు మాకు మాట సాయం చెయ్యకపోతారా అని వెళ్ళాను. 'మీ లాంటి పెద్దరికం ఉంచుకునే పెద్దవాళ్ళంటే మా కిష్టం అందరికీ ఆ పెద్దరికం ఉంచుకో గలిగిన పెద్ద బుద్ధులుండవు' అంటూ పిల్లలియ్యారు ఏదో వాళ్ళకిమ నచ్చద్దీ అన్నారుగాని." అంటే చివరి మాటల మొహమాటం కొద్ది చేర్చిందే. అదే ఆవిడ కొంప ముంచింది.

అయ్యర్ల మామి అదను దొరకగానే "వినమేలెండి. వాళ్ళకు మీ రంటే అభిమానం ఎక్కువే అంది.

రామనాథం అయ్యంగార్ల మామికి ఈ వటారాని కెన్ని చెప్పినా పెద్ద దిక్కుగా ఉండదగినవాడు మీరే. ఆ శేషగిరి వాళ్ళ బాబాకి ఉన్న ఇళ్ళని, ఓ అద్దె తక్కో అంటూ వుండేవాడు. ఇల్లిప్పిస్తానంటానికి అవిడ తన్ని ప్రశ్నించటాలు చేయటం గుర్తుకువచ్చి ప్రతి నెల అవిడను అద్దె విషయంలో తిప్పుతూ ఆ విషయం అవిడ గుర్తు చేసుకుండా అవిడ మొహంలో తేజస్సు గురించి, వాళ్ళింట్లో ఫర్నిచర్ గురించి పొగిడి మురిపెం చేసేవాడు.

ఉన్నట్టుండి ఒకరోజు సాయంత్రం రాధమ్మ శకుంతల ఇంటికి వచ్చింది. శకుంతల 'రండి రండి' అంది. శేషగిరి అనుమానంగా కిటికీలోంచి పడవటి దిక్కు చేసి చూశాడు. మూర్తి అక్కడే ఉన్నాడు. 'రోజూ వద్దామనే అనుకుంటున్నాను. ఇంతవరకు పడలేదు' అంది రాధమ్మ ఉపోద్ఘాతంగా.

'అవును మన ఆడవాళ్ళకి ఇల్లు కదలాలంటేనే కుదరదు' అంది శకుంతల. కొంత సంభాషణ నడిచాక 'ఈ జానకమ్మాళ్ ని ఈ మధ్య చూశారా' అంది రాధమ్మ.

'ఈ మధ్య చూడలేదండి' అంది శకుంతల.

'బతికిపోయారు. ఈ మధ్యేమైందనుకున్నారు మీరు? నాకేం తోచక జానకమ్మాళ్ స్నేహం తెలిసి కూడా, కొత్తలేక మాట్లాడుకుంటూ వచ్చాను. అల్లాంటి రోజుల్లో నా దగ్గర ఒక ఇత్తడి గిన్నె తీసి పన్నెండు రూపాయలు ఖరీదు చేసేది ఒకసారి కావాలని తీసుకుంది. ఎన్నో రోజుల్లో వల్లకాదో చెద్దామని కాలేదు. ఇవ్వాళ్ళబట్టి అడిగిన అది తెచ్చిస్తుందేమోనని చూశాను. నిన్న నా సనపరంపడ్డు అడిగితే అప్పుడే ఇచ్చేసానంది. 'చూసారా! ఎల్లాంటిదో!' అంది రాధమ్మ.

'అవునండి. నా తల దిమ్మలు తీసుకుని మళ్ళీ ఇవ్వలేదు. డబ్బు విషయంలో మాట దక్కించే మనిషని నే అనగలేను' అంది శకుంతల. స్నేహం కలుపుతు శకుంతలకి ఆమె విషయాలు దాచే అలవాటు లేదు. ఆ సంగతి తెలిసి కూడ రాధమ్మ ఊరుకుంది. జానకమ్మాళ్ మీద కోపం కొద్దీ.

మర్నాటి నుంచి రాధమ్మ, శకుంతల, (ఆ వెంట మామి) అందరూ ఒకటైపోయి జానకమ్మాళ్ తిరిగి ఇవ్వని వస్తువుల లిస్టు తయారుచేసారు. కుమార్ కూడా అవతలవాళ్ళు తన జోలికి వచ్చేటంతంటే తన వస్తువులు తీసుకోకపోయినా తీసుకున్నా తిరిగివ్వటం మొదలైన లక్షణాలు కలిగుండటం ముఖ్యమని గుర్తించాడు. అందుకని శేషగిరితో

పూర్వం కన్నా స్నేహంగా ఉండటం మొదలుపెట్టాడు. ఒకరోజు కుమార్ శేషగిరి దగ్గర రామనాథం ప్రశంసిస్తే శేషగిరి "అల్లాంటి వాళ్ళకి కోపమైతే తిరిగి శాస్తి చెయ్యాలి కాని, ఉత్తుత్తి మాటలవల్ల ప్రయోజనం లేదు. నోరు నొప్పి తప్ప" అన్నాడు.

"తెంజావూరుకి, కోనసీమ దెబ్బ రుచిచూపిస్తాము" అని శపథంపట్టాడు కుమార్.

ఆనాళ్ళకి రాధమ్మ జానకమ్మాళ్‌తో మాట్లాడి వాళ్ళింట్లోనే దొరికింది ఏమనుకోకండి అంటూ తెచ్చుకుంటోంది. గిన్నె దొరికింది కనుక కుమార్ శపథం మాట గురించి పట్టించుకోలేదు కాని లోలోన నవ్వుకున్నాడు శేషగిరి. మళ్ళీ జానకమ్మాళ్‌తో శకుంతల, రాధమ్మ, మామూలు స్నేహం కలిపారు. అయ్యంగార్ల మామి పాప్పులాంటి పది మంత్రపు సిరిలా వచ్చిపోయింది.

ఉన్నట్టుండి రెండుమూడు నెలలు పోయాక రామనాథం శేషగిరి దగ్గరకు పరిగెత్తుకువచ్చి తపల్లాంటి వ్యవహారంలో కాపురం చెయ్యలేనని తెగేసి చెప్పాడు. శేషగిరి కారణం అడిగితే "ఆ కుమార్ నన్ను నమ్మించి మోసం చేశాడు. మూడు పాత్రలు నా దగ్గర మూడు పాత్రల తీసుకుని ముక్కలు అరవై తిరిగిచ్చాడు. ఎందుకైనా మంచిదని మిగిలింది పైనెల కుంచరా?" అన్నాను. దానికతను మిగిలిందేమిటని అడిగాడు. ముందర హాస్యానికంటున్నాడేమో అనుకున్నాను. అనవసరంగా నవ్వాను. కాని అతను సీరియస్‌గా నవ్వాపలేకపోయాడు. నిజంగానే అన్నాడు. నా తపలు ఇచ్చిపుచ్చుకోడానికిష్టం లేకపోయినా పక్కింటి వాళ్ళతో కర్మాగా మాటలుగా చెప్పలేక ఇచ్చాను. దండి ఎంత పనైందో" అన్నాడు బాధగా రామనాథం.

రామనాథం ఇల్లు ఖాళీ చేస్తుంటే శకుంతల మామి జానకమ్మాళ్ చేతులు పుచ్చుకుని భోరుమన్నారు. జానకమ్మాళ్ వెళ్తుంటే వాళ్ళ బాధ శేషగిరి గ్రహించాడు "పాపం వీళ్ళు చాడీలు చెప్పుకోటానికి లేకపోయింది జానకమ్మాళ్ ఉండదు కదా!" అనుకుని జాలిపడ్డాడు.

మర్నాడు రాధమ్మ శకుంతలకి "మేం కొత్త ఇత్తడి గిన్నె కొన్నాం. పదిహేను రూపాయలు" అని చూపిస్తుంటే కుమార్ గట్టివాడేనని నవ్వుకున్నాడు. అప్పైన అంత తెలివైన వాళ్ళ పక్క వాటా ఎలా అని బెంగపెట్టుకున్నాడు. ఎప్పుడో శేషగిరికూడా ఇల్లు ఖాళీ చెయ్యకపోడు.

●●●